

SIFE တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢလၢထးခိၣ်

တၢ်သံကွၢ်ရဲၣ်တဖၣ်

တၢ်န့ၣ်လီၤ ဒီး တၢ်န့ၣ်ကျဲ

THE STATE EDUCATION DEPARTMENT / THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK / ALBANY, NY
12234
Office of P-12

55 Hanson Place, Room 594
Brooklyn, New York 11217
Tel: (718) 722-2445 / Fax: (718) 722-2459

89 Washington Avenue, Room 528EB
Albany, New York 12234
(518) 474-8775 / Fax: (518) 474-7948

THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK

Regents of The University

MERRYL H. TISCH, <i>Chancellor</i> , B.A., M.A., Ed. D.	New York
ANTHONY S. BOTTAR, <i>Vice Chancellor</i> , B.A., J.D.	Syracuse
JAMES R. TALLON, JR., B.A., M.A.	Binghamton
ROGER TILLES, B.A., J.D.	Great Neck
CHARLES R. BENDIT, B.A.	Manhattan
BETTY A. ROSA, B.A., M.S. in Ed., M.S. in Ed., M.Ed., Ed. D.....	Bronx
LESTER W. YOUNG, JR., B.S., M.S., Ed. D.	Beechhurst
CHRISTINE D. CEA, B.A., M.A., Ph.D.	Staten Island
WADE S. NORWOOD, B.A.	Rochester
KATHLEEN M. CASHIN, B.S., M.S., Ed. D.....	Brooklyn
JAMES E. COTTRELL, B.S., M.D.....	New York
T. ANDREW BROWN, B.A., J.D.	Rochester
JOSEPHINE VICTORIA FINN, B.A., J.D.....	Monticello
JUDITH CHIN, M.S. in Ed.	Little Neck
BEVERLY L. OUDERKIRK, B.S. in Ed., M.S. in Ed.	Morristown
CATHERINE COLLINS, R.N., N.P., B.S., M.S. in Ed, Ed. D.....	Buffalo
JUDITH JOHNSON, B.A, M.A., C.A.S.....	New Hempstead

Commissioner of Education and President of the University

MARY ELLEN ELIA

Executive Deputy Commissioner

ELIZABETH R. BERLIN

Deputy Commissioner of P-12 Instructional Support

ANGELICA INFANTE-GREEN

Assistant Commissioner of the Office of Bilingual Education and World Languages

LISSETTE COLON-COLLINS

The New York State Education Department wish to thank the NYS Board of Regents, the SIFE Workgroup, and many others who helped with the development of identification instruments to serve the Students with Interrupted/Inconsistent Formal Education (SIFE). Special thanks to Rachel Hoff, NYCDOE; Wanda Ortiz-Rivera, UFSD; Judy Goris-Moroff, HUFSD; Rejane Ribeiro and Sharon Deland, Patchogue-Medford; Cecilia Blanco, South Huntington; Maria Fielteau, Utica; Tiara Reyes Vega, Yonkers; The BRIDGEs Program staff; Elaine Klein, Annie Smith, Suzanna McNamara, Aika Swai, and many others.

The State Education Department does not discriminate on the basis of age, color, religion, creed, disability, marital status, veteran status, national origin, race, gender, genetic predisposition or carrier status, or sexual orientation in its educational programs, services and activities. Portions of this publication can be made available in a variety of formats, including braille, large print or audio tape, upon request. Inquiries concerning this policy of nondiscrimination should be directed to the Department's Office for Diversity and Access, Room 530, Education Building, Albany, NY 12234.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိတဖၣ်.....	1
တၢ်န့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီမိၢ်ပုၤလၢ SIFEတၢ်အုၣ်သးအဂီၢ်	1
ကျိၤကျဲၤလၢကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်သံကွၢ်ရဲၣ်တဖၣ်အဂီၢ် - ပုၤလၢအကြးအဘၣ်	1
ကျိၤကျဲၤလၢကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤ SIFE တၢ်သံကွၢ်ရဲၣ်တဖၣ်အဂီၢ် - တၢ်သိၣ်တၢ်သီသနီၣ်တဖၣ်	2
တၢ်န့ၣ်ကျဲၤပုၤနီၢ်တဂၤအဂီၢ်ဒီးကျိၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤ.....	3
တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢတၢ်သံကွၢ်ဆိတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အဂီၢ်	3
တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဟံပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၁ အဂီၢ် - ဟံၣ်ဖိယိဖိဒီးဟံၣ်စံၣ်စိၤဂံၢ်ထံး	3
တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဟံပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၂ အဂီၢ် - တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်စံၣ်စိၤ	4
တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဟံပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၃ အဂီၢ် - ကျိၣ်ဒီးတၢ်သ့ကွဲၤသ့ဖးအတၢ်ဂဲၤလိထံသးတဖၣ်	4
တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဟံပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၄ အဂီၢ် - တၢ်သံကွၢ်အဂၤတဖၣ်.	5
တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢ တၢ်ဟံပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၅ အဂီၢ် - တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ယးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်.	5

တပ်ညွှန်ကွမ်တဖန်

SIFE တပ်သံကွမ်စံးဆာလာ ထးခိတ်တပ်သံကွမ်ရဲၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲလံာ်လိာ်ပိးလိာ်တပ်တုးအိတ်ထိတ်အိာ်လၢ ကဒုးနဲၣ်ဖျါထိတ်စၢပုၤကွမ်ဖိတဖန်လၢအမ့ၢ် ပုၤကွမ်ဖိလၢအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပတီၢ်မ့ၢ် အိတ်ဒီးတၢ်တြိမတ်တတ်/လၢအတလဲသးဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါတဖန် (SIFE) ဒီးဟ့ၣ်လိာ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢလၢအကြးအဘၣ်ဒီးန့ၣ်လိာ်မၤစၢအိၤန့ၣ်တက့ၢ်. ပုၤလၢအကြးအဘၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မၤလိာ်တၢ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်အုၣ်သးပၢ်ဖျါထိတ်အကျိၤအကျဲလၢပုၤကွမ်ဖိတဖန်အံၤ ပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်အပတီၢ်ပိာ်ထွဲလၢတၢ်ကွဲးရဲၣ်လိာ်အိၤလၢလံာ်အံၤ -

1. ရဲၣ်ကွဲးကျိၣ်လၢတၢ်စူးကါလၢဟံၣ်အပူၤတၢ်သံကွမ်ရဲၣ်တဖန် (Home Language Questionnaire (HLQ))
2. ဒုးအိတ်ထိတ်တပ်သံကွမ်စံးဆာလာအဲကလံးကျိၣ်ဒီးကျိၣ်လၢတၢ်စူးကါအိၤလၢဟံၣ်အပူၤ ယုၣ်ဒီးပုၤကွမ်ဖိဒီးမိၢ်ပၢ်/ပုၤကွမ်ထွဲတၢ်
3. ကွမ်ကဒါကုၤပုၤကွမ်ဖိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဒိတဖန်, ကွမ်အတၢ်ကွဲးနိတ်ကွဲးယါတဖန်, ဒီးတၢ်သမံသမိးဆိတဖန်
4. ပၢ်သဒါယာ် တၢ်အစၢလၢ န့ၣ်ယိးကီၢ်စဲၣ်တၢ်အုၣ်သးတၢ်ဒီးစးလၢ ပုၤမၤလိာ်အဲကလံးကျိၣ်တဖန်အဂီၢ် (New York State Identification Test for English Language Learners (NYSITELL))
5. ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲး SIFE တပ်သံကွမ်စံးဆာလာထးခိတ်တပ်သံကွမ်ရဲၣ်
6. ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲး (SIFE အပိးအလိ)

တၢ်န့ၣ်တၢ်သိတ်တၢ်သီမိၢ်ပုၤလၢ SIFE တၢ်အုၣ်သးအဂီၢ်

1. ဒုးနဲၣ်ပၢ်ဖျါထိတ် SIFE လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. (တၢ်အုၣ်သးအကျိၤအကျဲဒီးတၢ်ပၢ်လိာ်န့ၣ်လိာ်ကျဲးလၢ ELLs လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီး SIFE ပုၤကွမ်ဖိတဖန်လၢ ကဘၣ်မၤလၢပုၤဝဲလၢ ကွမ်ထိတ်အသိတဆံ (၁၀) အတီၢ်ပူၤ ဖဲပုၤကွမ်ဖိစးထိတ်ဆဲးလိာ်မံၤ မ့တမ့ၢ် န့ၣ်လိာ်ကဒါကုၤကွမ်လၢကွမ်လိာ်ကဝိၤအပူၤဝဲအလိာ်ခဲန့ၣ်လိာ်.)
2. ထာဖျိတ်ဒီးပၢ်ဖျိတ်ယုၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖန်, ယုၣ်ဒီး -
 - သးနံၣ်ဖဲအဟဲတုၤလိာ်
 - တၢ်သုးသးဆုၤတၢ်လိာ်တတီၤ
 - တၢ်ထိတ်ကွမ်အနံၣ်ဖဲတၢ်န့ၣ်လိာ်ကွမ်အဆၢကတီၢ်
 - တၢ်ဂ့ၢ်ခိတ်တီအကလုာ်ဒီးအတက့ၢ် လၢတၢ်မၤလိာ်အိၤလၢ ထံကီၢ်လၢအအိတ်ဖျိတ်ထိတ်ဒီးလၢ USA အပူၤ
3. မၤနီၣ်မၤယါတၢ်အုၣ်သးအကျိၤအကျဲတဖန်လၢတၢ်ပလီၢ်သ့ၣ်ပလီၢ်သးအပူၤ တီၢ်နီၣ် - ကွမ်အလိာ်ကဝိၤတကဝိၤစုာ်စုာ် ကပၤယာ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါခဲလၢလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်အုၣ်သးအဆိကတၢ် ဒီးတၢ်ကွမ်ကဒါကုၤအကျိၤအကျဲလၢအပိာ်ထွဲထိတ်အသး, ယုၣ်ဒီးကျိၣ်လၢတၢ်စူးကါအိၤလၢဟံၣ်အပူၤတၢ်သံကွမ်ရဲၣ်, တၢ်သ့အဲကလံးကျိၣ်ဘျိးဘျိးဘျိးဘျိးတၢ်အုၣ်သးတၢ်သမံသမိးအစၢတဖန်, ဒီးတၢ်ကွဲးနိတ်အဂၤတမံလၢလၢလၢ အဒုးကဲထိတ်လိတ်ထိတ်တၢ်ဒ် တၢ်အုၣ်သးအကျိၤအကျဲဒီးတၢ်ကွမ်ကဒါကုၤအကျိၤအကျဲအသန့ၣ်တခါအသိးလၢတၢ်ဒုးပၢ်ဖျါအိၤလၢလံာ်အဆၢ (a) ဒီး (b) လၢလံာ်အကူၣ်အံၤအပူၤအသိးန့ၣ်လိာ်. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒ်သိးအံၤတဖန်ကဘၣ်တၢ်ပၤယာ်အိၤဖဲပုၤကွမ်ဖိအတၢ်ကွဲးနိတ်ကွဲးယါလၢအပၢ်ဖျိတ်အိၤထိတ်အသးကွမ်ကွမ်အသန့ၣ်တမံအသိးန့ၣ်လိာ်.
4. တၢ်ပၢ်လိာ်လိာ်ကျဲး - ကျိၣ်ခဲကျိၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့/ အဲကလံးကျိၣ်ဒ်ကျိၣ်အသိအသိး

1တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအတလဲသးဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါတဖန် န့ၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးပုၤကွမ်ဖိလၢအဘၣ်ကွမ်ဆဲးတၢ်တြိမတ်တတ်ပယုၣ်ယိလၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပူၤ လၢခဲန့ၣ် မ့တမ့ၢ် အါန့ၣ်အန့ၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လိာ်.

ကျွေးကျွေးလက်ပေးချော့ချော့တော်သံကွက်ရဲ့တဖန်အင်္ဂါ - ပုလဲအကြားအဘဉ်

တော်သံကွက်စံးဆာကြားယံဝဲ ၂၀ မံးနံးယပ်ယပ်ဒီးကြားပချော့ချော့အီလဲ ပုလဲအကြားအဘဉ် ဒီးကဘဉ်တော်ဒုးအိဉ်ထီဉ်အီလဲ ပုလဲအင်္ဂါခိဉ်ထံး မုတမုာ် ကျိဉ်လဲကတိဝဲလဲဟံဉ်ပုလဲန့ဉ်လီလဲ. အလီဉ်မုာ်အိဉ်, တော်ကရဲဉ်ကျဲန့ဉ် ပုလဲကွဲးကျိးထံတော် မုတမုာ် ပုလဲကွဲးထံတော်န့ဉ်လီလဲ.

“ပုလဲအကြားအဘဉ်” န့ဉ်မုာ်မတဲတဖန်လဲဉ်.

ကျိဉ်ခံကျိဉ်တော်ကျိဉ်ဘဉ်ကျိဉ်သု မုတမုာ် အဲကလံးကျိဉ်လဲပုလဲအတဲကျိဉ်အဂတဖန်အ (English to Speakers of Other Languages (ESOL)) ကျိဉ်သရဲဉ်လဲ -

- လဲအအိဉ်ဒီးလံဉ်အုဉ်သးလံဉ်ပျဲကု လဲအန့ဉ်ယံးကီဝဲဉ်အပုလဲ လဲ CR အကုဉ် ၈၀ အဖိလဲဉ်,
- လဲအတဲ ပုလဲကွဲး, မိာ်ပာ် မုတမုာ် ပုလဲအကဲအမိာ်အပာ်အဘူးအတော်တဖန်လဲအစူးကါအကျိဉ်ဒုဉ်ဝဲလဲအဟံဉ်ပုလဲ, မုတမုာ်
- စူးကါ ပုလဲကွဲးထံတော်/ပုလဲကွဲးကျိးထံတော်လဲအသု ပုလဲကွဲးအကျိဉ် မုတမုာ် တော်ဆဲးကျိးဆဲးကျဲအကွဲအဂီလဲ ပုလဲကွဲး မုတမုာ် မိာ်ပာ် မုတမုာ် ပုလဲအကဲအမိာ်အပာ်အဘူးအတော်တဖန်န့ဉ်ဟံဉ်အီ, မုတမုာ်

ကျိဉ်သရဲဉ်လဲအ -

- အိဉ်ဒီးတော်အုဉ်သးလံဉ်ပျဲကု လဲအန့ဉ်ယံးကီဝဲဉ်အပုလဲ လဲ CR အကုဉ် ၈၀ အဖိလဲဉ်,
- ဘဉ်တော်သိဉ်လိနဲဉ်လိတုာ်အီလဲ တော်ဆဲးတော်လဲအတော်သုတော်ဘဉ်, တော်မဲဒိဉ်ထီဉ်ထီထီဉ်ကျိဉ်, ဒီးပုလဲမဲလဲအဲကလံးကျိဉ်အတော်လိဉ်ဘဉ်တဖန်, ဒီး
- သုပုလဲကွဲး, မိာ်ပာ် မုတမုာ် ပုလဲအကဲအမိာ်အပာ်အဘူးအတော်တဖန် အကျိဉ်လဲအကတိဝဲလဲဟံဉ်ပုလဲဘူးဘူးဘူးဘူး, မုတမုာ်
- စူးကါ ပုလဲကွဲးထံတော်/ပုလဲကွဲးကျိးထံတော်လဲအသု ပုလဲကွဲးအကျိဉ် မုတမုာ် တော်ဆဲးကျိးဆဲးကျဲအကွဲအဂီလဲ ပုလဲကွဲး မုတမုာ် မိာ်ပာ် မုတမုာ် ပုလဲအကဲအမိာ်အပာ်အဘူးအတော်တဖန်န့ဉ်ဟံဉ်ဝဲအဂုကတော်န့ဉ်လီလဲ.

ကျွေးကျွေးလက်ပေးချော့ချော့ကျဲ SIFE တော်သံကွက်ရဲ့တဖန်အင်္ဂါ - တော်သိဉ်တော်သီသနီတဖန်

1. တော်ကဘဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်တော်သံကွက်စံးဆာ လဲတော်လီလဲအဘဉ်အဘိဉ်ဒီးတအိဉ်ဒီးတော်တြီမဲတော်တော်အလီဉ်န့ဉ်လီလဲ. မဲလဲတော်လဲအမုာ်န့ဉ်ဆာခိဉ်ယာလဲအမုာ်, မုာ်လဲပုလဲကွဲးတဖန်တညီန့ဉ်လဲအပုလဲဒီးတော်မုာ်လဲကွဲးစိတခါဘဉ်တခါလဲအန့ဉ်ဆာခိဉ်ယာလဲအပုလဲန့ဉ်လီလဲ. မိာ်ပာ် မုတမုာ် ပုလဲကွဲးထံတော် ကြားဟံဉ်ထီဉ်ဖဲအလိဉ်အိဉ်ဝဲ, ဘဉ်ဆဉ်တော်တလိဉ်အီဘဉ်န့ဉ်လီလဲ. ပုလဲကွဲးတဖန်ကြားစံးဆာတော်သံကွက်ခဲလဲဉ်လဲတလိဉ်တော်မဲလဲလဲ မိာ်ပာ် မုတမုာ် ပုလဲကွဲးထံတော်အအိဉ်ဘဉ်, ဘဉ်ဆဉ်မိာ်ပာ်တဖန် ဟ့ဉ်လီတော်တဲနံဉ်ဟံဉ်တဲအလိဉ်အိဉ်အသိးသုန့ဉ်လီလဲ.
2. တော်ကြားဖးထီဉ်န့ဉ်တော်သံကွက်တဖန်ဒိဉ်ဒိဉ်ဆုပုလဲကွဲးအအိဉ်ဒီးတော်ကဘဉ်ဖးကခါကွဲးအီလဲသုဉ်သုဉ်န့ဉ်လီလဲ. တဘဉ်ဟ့ဉ်တော်စံးဆာလဲအကဲထီဉ်သုတဖန်န့ဉ်တဂု. ဟ့ဉ်ကျိဉ်ဟ့ဉ်ဖးတော်သံကွက်ပိဉ်ထွဲထီဉ်တဖန်လဲတော်ကသံကွက်အီဒိဉ်အလိဉ်အိဉ်အသိးန့ဉ်တကွာ်.
3. ကွဲးလီတော်စံးဆာတဖန်ဆုံဆုံဖျါဒီးတဘဉ်ကွဲးဖုဉ်လီလဲအီတဂု.
4. မဲပိဉ်ထွဲတော်နဲဉ်ကျဲတဖန်လဲတော်ဟ့ဉ်လီပာ်ယာ်အီလဲတော်လီလဲဟီအပုလဲဝဲလံဉ်တကျိဉ်ဒိဉ်အဖိခိဉ်ဒီးမဲဘူးဝဲဘဉ်ထွဲဒီးတော်နဲဉ်ကျဲလဲတော်ဟ့ဉ်လီပာ်ယာ်လဲလဲန့ဉ်တကွာ်.
5. ဟံဉ်ပနီဉ် တော်သံကွက် ၅ ဘီလဲတော်လိဉ်ဘဉ်အီလဲပုလဲသံကွက်စံးဆာတဖန်အင်္ဂါ လဲတော်မဲန့ဉ်အီလဲသုလဲ ဟံဉ်ခိဉ်ဒီးဘဉ်အဟံဉ်ခိဉ်ဂီ မုတမုာ် ဟံဉ်ခိဉ်ဒီးဖျါ ဒီးနဲဉ်ရံဉ်လဲအိဉ်ဒီးအစုဖိဉ်န့ဉ်တကွာ်.

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၂ အဂီၢ် - တၢ်ကျၢ်ဘၣ်ကျၢ်သ့အတၢ်စံၣ်စီ

တၢ်အကူၣ်အံၤကဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢ ပုၤကွီၤဖိအတၢ်ကျၢ်ဘၣ်ကျၢ်သ့တၢ်စံၣ်စီဒီးမၤစၢၤလၢ ကဆၢတံၣ်တံၣ်တံၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တဘျီလီၤဖိမံၤအိၣ်တမံၤမံၤလၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကျၢ်ဘၣ်ကျၢ်သ့အပူၤဖါန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢ တီၤပတီၢ်လၢ ကီၢ်အမဲၤရကၤတဖၣ်န့ၣ် တၢ်သိး လီၤအသးဒီး တီၤပတီၢ်လၢ ထံကီၢ်အကၤတဖၣ်အယံၤ, သံကွၢ်ကွီၤဖိတဖၣ်လၢ အဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ အကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသးန့ၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအိၣ်လၢ တၢ်န့ၣ်ကျဲအသိး, စးထီၣ်ခိဖျိသံကွၢ်အိၣ် တၢ်သံကွၢ် ဝဲအအိၣ်လၢ သးန့ၣ်အတၢ်ရဲၣ်လီၤသးအခိၣ်ထံးတကျိၤ လၢအမ့ၢ်ဝဲ, “ဖဲန (သးန့ၣ်) အိၣ်...” န့ၣ်တက့ၢ်. ဝံၤဒီးသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢအကျိၤဝဲန့ၣ်အပူၤဖါလၢတက့ၢ်. ဝံၤသးတူၤတီၢ်နီၣ်လၢ တၢ်ထၢန့ၣ်လီၤ တၢ်အကျိၤလီၤဟီၣ်ဖိအစ့ၣ်တခါမၤန့ၣ် မ့ၢ်ဒ်သိး တၢ်ကမၤဘၣ်လီၤ တီၤဒီး သးန့ၣ်လၢ အဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ ကွီၤဖိအတၢ်စံးဆၢအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စူးကါအိၣ်သ့ဝဲ တၢ်တအိၣ်ဒီးလံာ်လၢတၢ်ကွဲးလီၤ မ့တမ့ၢ် လံာ်တီၤလံာ်မိတီၤဘၣ်ဒီး, တၢ်ကဘၣ် သမံၤသမိးကွၢ် အတၢ်ဘၣ်ထွဲလီၤအသးဒီး တၢ်ကွဲးနီၣ်လၢ အအိၣ်ဟံၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်သံကွၢ်, “န့ၣ်စူးကါတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကွီၤထဲလဲၣ်.” ဟံၣ်ဖျါထီၣ် ကွီၤဖိအတၢ်ထီၣ်ကွီၤ ဒိတန့ၣ်, တၢ်ဆၢကတီၢ်တဖျိၣ်တတံၣ်လၢ တန့ၣ်အတီၢ်ပူၤ, လၢ မ့တမ့ၢ် န့ၣ်ရံၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်သံကွၢ်, “မ့ၢ်နမၤလီၤတၢ်လၢ ကွီၤအချၢလၢအန့ၣ်ဝဲန့ၣ်ခါ.” တၢ်စံးဆၢလၢ တၢ်စံးဆၢအိၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်ပၣ်ယုၣ်ဒီး ဟၢလီၤခိကွီၤ/ကွီၤလၢတၢ်ဆဲးမၤလီၤတၢ်အဂီၢ်, တၢ်မၤလီၤတၢ်လၢဟံၣ်, မ့တမ့ၢ် မၤလီၤတၢ်ဒီး သရၣ်လီၤဆိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ တၢ်ထၢန့ၣ်အိၣ်ထီၣ်အိၣ်” အကွီၤန့ၣ် တၢ်ကစူးကါအိၣ်လၢ ကမၤနီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ တၢ်တဖိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဖဲ တၢ်တဲသကိးတၢ်အခါ န့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ တၢ်ထၢန့ၣ်အိၣ်ထီၣ်အိၣ်” အကွီၤလၢလံာ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ် လၢတၢ်စံးဆၢအိၣ်သ့အါကလုာ် သၢဘီလၢ အမၤကွီၤဖိတဖၣ် ကဂုာ် ကျဲးစးစံးဆၢအတၢ်လဲၤခိဖျိတဖၣ်လၢ အအိၣ်တ့ၢ်လၢအကစၢ်အထံအကီၢ်န့ၣ်လီၤ. တသ့ဝဲအသ့ ဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒီး သံကွၢ် တၢ်သံကွၢ်လၢအကြးအဘၣ်တဖၣ် ဒ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အိၣ်အသိးန့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်သံကွၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်အိၣ်သ့တဖၣ် ကမ့ၢ်ဝဲ-

ဖဲနဟဲတုၤလၢ ကွီၤလၢဂီၤခိန့ၣ် တၢ်အဆိကတၢ်တခါလၢ နမၤအိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်မန့ၣ်လဲၣ်.

မ့ၢ်နဆိကမိၣ်ဘၣ်ယး နတီၤဒးတဖၣ်ဒ်လဲၣ်.

မ့ၢ်နမၤလီၤ လံာ်မန့ၣ်တဖၣ်မုာ်လဲၣ်. ရဲၤပုးဘၣ်မန့ၣ်လဲၣ်.

မ့ၢ်နတဘၣ်သးမၤလီၤလံာ်မန့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်. ရဲၤပုးဘၣ်မန့ၣ်လဲၣ်.

မ့ၢ်နမၤလီၤလံာ်ဖျဲးတဘၣ်ဘၣ်ခါ. ရဲၤပုးတက့ၢ်.

မ့ၢ်နတူၢ်ဘၣ်လၢ နမၤလီၤဘၣ်တၢ်ကစီဒီခါ. ရဲၤပုး ဘၣ်မန့ၣ်မ့ၢ် မ့တမ့ၢ် တမ့ၢ်လဲၣ်.

မ့ၢ်နတဲပုးယၢတၢ်တမံၤမံၤဘၣ်ထွဲ နသရၣ်လၢ နဘၣ်သးအိၣ်အဂ့ၢ်သ့ခါ.

မ့ၢ်နအိၣ်ဒီး နသကိးတဖုဖုခါ. တဲပုးယၢဘၣ်ယးဒီးအဝဲသ့ၣ်တက့ၢ်.

ကွဲးနီၣ်လီၤ တၢ်သံကွၢ်ဒီး တၢ်စံးဆၢတဖၣ်လၢ တၢ်လီၤလၢ တၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်အိၣ်လၢ တၢ်သံကွၢ် သၢအဖိလၢန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၃ အဂီၢ် - ကျိၣ်ဒီးတၢ်သ့ကွဲးသ့ဖးအတၢ်ဂဲၤလီၤထံသးတဖၣ်

တၢ်အကူၣ်အံၤအတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး ကွီၤဖိအတၢ်စူးကါ ကျိၣ်လၢအအိၣ်ဖဲကွီၤအချၢအခါ, အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးမၤလီၤတၢ်ဒီး အတၢ်လဲၤခိဖျိဘၣ်ထွဲ တၢ်ဖးလံာ်ဒီး တၢ်ကွဲးလံာ် အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်, ဒီးအဝဲအတၢ်မၤဒီးတၢ်လဲၤခိဖျိဘၣ်ထွဲ ခိၣ်ဖျါထၣ်အတၢ်သ့ တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအဂၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ရဲၤပုး မ့တမ့ၢ် ဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ယး တၢ်ကတီၢ်ဖျါလၢ အညိၣ်န့ၣ်ဒီး ကွီၤဖိတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ပိာ်ထွဲတၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်လၢလံာ်တက့ၢ်ဒီးအံၤအပူၤဒီး တီၤနီၣ် တီၤကွီၤ တခါ မ့တမ့ၢ် တီၤကွီၤဝဲလၢလၢ အဘၣ်ထွဲဒ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအိၣ်အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ပၣ်ပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၄ အဂီၢ် - တၢ်သံကွၢ်အဂၢၤတဖၣ်

တၢ်အကူၣ်အံၤ ကၢပၣ်ဖျါထီၣ် ကွီဖိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး (တၢ်မၤလိမၤဒီး) အတၢ်တိၣ်ပၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်အခိၣ်ထံးတဘီ, “မ့ၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးမၤတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုတၢ်မၤမနုၤလၢခါအညါအပူၤန့ၣ်လဲၣ်.” န့ၣ်တၢ်သံကွၢ် ကွီဖိကိးဂၤဒီး, ဒီးတၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ်ကတိၤအကူၣ်တဖၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. အဒိ, လၢအလီၢ် န့ၣ်သံကွၢ်-

- န့ၣ်အိၣ်ဒီးမၤတၢ်မၤမနုၤလၢခါအညါန့ၣ်လဲၣ်.
- ဖဲန့ၣ်မၤလိတၢ်ဝံၤအခါ န့ၣ်အိၣ်ဒီးမၤ တၢ်မၤမနုၤတကလုၢ်လဲၣ်.
- ဖဲန့ၣ်မၤလိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝံၤအခါ မ့ၢ်န့ၣ်ထီၣ်လီၤန့ၣ်သးလၢ န့ၣ်အိၣ်လၢ တၢ်မၤအသန့ၣ်ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်.

လၢကွီဖိလၢအနီၢ်ဆံးတဖၣ်အဂီၢ်, န့ၣ်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်, “န့ၣ်အိၣ်ထီၣ် န့ၣ်အိၣ်ဒီးကဲ တၢ်မနုၤသ့န့ၣ်လဲၣ်.”

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢ တၢ်ပၣ်ပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် ၅ အဂီၢ် - တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်

တၢ်အကူၣ်အံၤအတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကသမံသမိး ကွီဖိအတၢ်ကံၢ်တၢ်စိလၢ ကမၤကံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်မၤတဖၣ် လၢတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအိၣ်လၢ ကမၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအခိၣ်ထံးတခါအဂီၢ်, ပုၤသံကွၢ်စံးဆၢတၢ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ မ့တမ့ၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါအဂီၢ်လၢ ဒးပူၤဖဲ တၢ်ကမၤတၢ်သံကွၢ်စံးဆၢန့ၣ်လီၤ.

သံကွၢ်ပုၤကွီဖိလဲၣ်တဖၣ်အသိး-

- ခဲအံၤ ယကမၤန့ၣ်မၤတၢ်မၤခဲခါန့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ထံး, ယအိၣ်ဒီးလၢ န့ၣ်န့ၣ်ယီၤတၢ်လီၢ်လၢ အအိၣ်လၢ (ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါ/ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ) အလီၢ်ဖဲ နထံ နကီၢ်အိၣ်အလီၢ်ဒီး တဲပုၤယၤအမံၤတက့ၢ်.
- လၢခဲန့ၣ်, ယအိၣ်ဒီး မၤန့ၣ်ယုၤနထံနကီၢ် အဝုၣ်ခိၣ်လၢ (ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါ/ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ) အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. န့ၣ်ပုၤယၤဒီး တဲပုၤယၤအမံၤန့ၣ်တက့ၢ်.

လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အတက့ၢ်အပူၤ, ကွဲးနီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလၢတဖၣ်တက့ၢ်-

- ကွီဖိအကံၢ်အစိလၢ ကနံၢ်ပၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ
- ကွီဖိအကံၢ်အစိလၢ ကမၤတၢ်
- တၢ်ကတိၤဖျါလၢ ကကွဲးကဒါက့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ, တသ့ဖဲအသ့

လၢတၢ်ဂ့ၢ်ခဲမံၤတမံၤအဂီၢ်, ပုၤသံကွၢ်တၢ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီး န့ၣ်ရံၣ်လၢအစုန့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်ဖျါတဖၣ် ဖဲတၢ်ကမၤတၢ်သံကွၢ်စံးဆၢအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စူးကါ န့ၣ်ရံၣ်လၢတၢ်ဘျးလီၤအိၣ်လၢ တၢ်ရူၣ်ကပၤ မ့တမ့ၢ် န့ၣ်ရံၣ်လၢ တၢ်သိးအိၣ်လၢစုဒုကိၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.

မၤကွီဖိလဲၣ်အသိး- ခဲအံၤ, ယအိၣ်ဒီးမၤန့ၣ်ကူၢ် န့ၣ်ရံၣ်ဒီးတဲပုၤယၤတၢ်ဆၢကတိၤလီၤ.

လၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အတက့ၢ်အပူၤ, ကွဲးနီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလၢတဖၣ်တက့ၢ်-

- ကွီဖိအကံၢ်အစိလၢ ကနံၢ်ပၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ
- ကွီဖိအကံၢ်အစိလၢ ကမၤတၢ်
- တၢ်ကတိၤဖျါလၢ ကကွဲးကဒါက့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ, တသ့ဖဲအသ့